

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TUOTTAJAORGANISAATIOISTA

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus tuottajaorganisaatioista.

Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tuottajaorganisaatioista maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) jäljempänä *markkinajärjestelylaki*, 12 b §:n 2 momentin, 12 d §:n 3 momentin, 12 e §:n ja 12 f §:n 2 momentin nojalla.

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

1.1 Asian tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistamiseksi julkaistiin joulukuussa 2021. Uudistus toimeenpannaan kolmella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella, joista keskeisimmin ehdotettua asetusta koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus [\(EU\) 2021/2115](#), jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta, jäljempänä *suunnitelma-asetus*.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten toimeenpanemiseksi komissiolle annettiin toimivalta antaa alempiasteisia delegoituja ja täytäntöönpanoasetuksia. Näistä asetusehdotuksen kannalta keskeisin on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille interventiotyypeille, jotka jäsenvaltiot tämentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023—2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta annettu komission delegoitu asetus (EU) [2022/126](#), jäljempänä *suunnitelma-asetusta täydentävä delegoitu asetus*.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistuksella EU:n jäsenvaltioille annettiin aiempaa paremmat mahdollisuudet laatia kunkin valtion olosuhteisiin soveltuva tukijärjestelmä. Myös järjestelmän toimeenpano, tukien maksatus, valvonta ja tulosten seuraaminen, jäivät enemmän jäsenvaltioiden vastuulle. Uudistuksessa EU:n sääntelyä kevennettiin ja vastuuta toimeenpanosta siirrettiin jäsenvaltioille.

YMP uudistuksen myötä Suomi laati uuden YMP strategiasuunnitelman (jäljempänä *suunnitelma*) [\(linkki suunnitelmaan\)](#). YMP uudistuksen myötä tuottajaorganisaatioiden toimintaa keskeisesti määrittävä kansallinen laki markkinajärjestelylaki on uudistettu. Markkinajärjestelylain, 3 a luvussa säädetään tuottajaorganisaatioista. Lainsäädännön muutosten myötä myös asetus valtioneuvoston asetus tuottajaorganisaatioista tulee uudistaa.

1.2 Asetuksenantovaltuudet

Asetusehdotuksessa annetaan markkinajärjestelylain 12 b §:n 2 momentin nojalla tarkempia säännöksiä tuottajaorganisaation tuottajajäsenten määrää, kaupan pidetyn tuotannon arvoa ja määrää sekä muita hyväksymisedellytyksiä koskevista vaatimuksista, hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation osakkaiden ja jäsenten äänivaltaa koskevista vaatimuksista

markkinajärjestelylain 12 d §:n 3 momentin nojalla, hyväksyttävän tuottajajäsenen harjoittaman tuottajaorganisaation ulkopuolelle suuntautuvan myynnin kohteista ja määristä EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa markkinajärjestelylain 12 e §:n nojalla sekä EU:n markkinajärjestelylainsäädännön nojalla toimitettavista tiedoista ja niiden toimitusajankohdasta 12 f §:n 2 momentin nojalla.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhdessä Ruokaviraston kanssa.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Nykytila

Tuottajaorganisaatioista on säädetty maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetussa Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus* sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä mainituilla aloilla sovellettavien seuraamusten osalta ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 543/2011 muuttamisesta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 2017/891, jäljempänä *hedelmä- ja vihannesalan delegoitu asetus*.

YMP uudistuksen myötä tuottajaorganisaatiotuesta säädetään myös suunnitelma-asetuksessa sekä suunnitelma-asetusta täydentävässä delegoidussa asetuksessa. Lisäksi uudistuksen seurauksena tuottajaorganisaatiota ennen määritellyt Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus EU 2017/892 kumotaan osittain.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Lainuudistuksen seurauksena maito- ja maitoalan tuottajaorganisaatioiden ilmoitusvelvollisuudesta sekä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tuottajajäsenen oikeudesta pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa markkinajärjestelylain sijaan. Tuottajajäsenen oikeutta pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella laajennetaan kattamaan kaikki hedelmä- ja vihannesalan delegoidun asetuksen mahdollistamat kaupanpitämiset muodot. Asetuksessa säädetään lisäksi toimintarahastolle myönnettävän unionin taloudellisen tuen enimmäismäärän laskentatavasta.

4. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole suoranaisia vaikutuksia valtiontalouteen, koska hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien rahoitus tulee EU:sta.

Vuoden 2023 talousarviossa momentille 30.20.46 (EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen) on budjetoitu varoja yhteensä 11 030 000 euroa, josta hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen arvioidaan tarvittavan 4 000 000

euroa. Vastaavat EU:lta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

5. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausuntoa seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Puutarhaliitto ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Österbottens svenska producentförbund r.f, Andelslaget Närpes Grönsaker, Ålands Trädgårdshall Andelslag, Vihannes Laitila Oy, Leppävirran Marjaosuuskunta, Lounais-Suomen Lampurit ry, Kieku Oy, Potwell Oy, Suomen Lammasosuuskunta ja Milkenture Oy.

Asetusehdotukseen tuli kaikkiaan kaksi lausuntoa. Toisessa lausunnossa kommentoitiin 5 §:n mukaista mahdollisuutta pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella. Ministeriö korostaa, että kaupan pitäminen tapahtuu jatkossakin tuottajaorganisaation luvalla ja tuottajaorganisaatiot voivat määritellä säännöissään kuinka paljon sen tuottajajäsenet voivat pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella. Tämä tuottajaorganisaation ulkopuolella kaupan pidetyn tuottajajäsenen tuotanto ei kuitenkaan saa määrällisesti tai arvoltaan ylittää 25:tä prosenttia.

Ruokavirasto ehdotti lausunnossaan, että ehdotuksen 4 §:n 3 momentissa toimintarahastolle myönnettävän unionin taloudellisen tuen enimmäismäärä lasketaan vuosittain suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan 32 artiklan 2 kohdan a alakohdan sijaan. Ruokavirasto perusteli laskentavavan muutosta muun muassa sillä, että laskettaessa tuen enimmäismäärää a alakohdan mukaisesti on mahdollista, että joissain tapauksissa tuottajaorganisaation tulee poistaa viitekauden mukaisista hyväksytyjen tuotteiden myynneistä sellaisten tuottajajäsenten tuotteiden arvo, jotka eivät ole a alakohdan vaihtoehdon mukaisesti tuottajaorganisaation jäseniä enää 1 päivänä tammikuuta sinä vuonna, jolle tukea haetaan. Sen sijaan b alakohdan mukaisessa laskentatavassa tuottajaorganisaation olisi mahdollista laskea tuen enimmäismäärä tuottajaorganisaation viitekaudella kaupan pitämisen tuotannon tosiasiallisen arvon perusteella, jolloin laskelma olisi yksinkertaisempaa johtaa tilikauden myynneistä. Myös laskelman oikeellisuuden tarkastaminen olisi yksinkertaisempaa.

Ministeriö pitää Ruokaviraston muutosehdotusta hyvin perusteltuna ja kannatettavana. Lausuntopalauteen johdosta 4 §:n 3 momenttia muutettiin niin, että toimintarahastolle myönnettävän unionin taloudellisen tuen enimmäismäärä lasketaan vuosittain suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan.

6. Pykäläkohtaiset perustelut

1 § Pykälässä säädettäisiin tuottajaorganisaation jäsenten ja tuotannon arvon vähimmäismäärästä. Ehdotus vastaa sisällöltään aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä.

Ehdotettavan pykälän mukaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 12 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuottajajäsenten vähimmäismäärä olisi viisi. Saman momentin 2 kohdassa tarkoitettu kaupan pidetyn tuotannon arvon vähimmäismäärä olisi 500 000 euroa.

2§ Pykälässä säädettäisiin maito- ja maitotuotealan tuottajaorganisaation ilmoitusvelvollisuudesta.

Ehdotettavan pykälän mukaan maito- ja maitotuotealan tuottajaorganisaation olisi toimitettava neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 säädetyistä tuottajaorganisaatioita ja toimialakohtaisia organisaatioita sekä sopimusneuvotteluja ja -suhteita koskevista ilmoituksista maito- ja maitotuotealalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 511/2012 2 artiklan mukaiset ilmoitukset Ruokavirastolle. Artiklan mukaan ilmoitus on tehtävä ennen neuvottelujen aloittamista ja siinä on ilmoitettava tuottajaorganisaation arvio neuvoteltavasta tuotantomäärästä ja raakamaidon oletettu toimittamiskausi. Kunkin tuottajaorganisaation on viimeistään kunkin vuoden 31 päivänä tammikuuta annettava edellä mainitun ilmoituksen lisäksi eriteltynä ilmoitus siitä raakamaidon määrästä, joka edellisen kalenterivuoden aikana tosiasiallisesti toimitettiin tuottajaorganisaation neuvottelemien sopimusten perusteella.

Ehdotettava pykälä olisi uusi. Asiasta on aiemmin säädetty markkinajärjestelylain 12 f §:ssä. Ehdotuksella ei muutettaisi asiallisesti nykytilaa.

3 § Pykälässä säädettäisiin jäsenen äänivallasta, osakkuudesta ja pääoman enimmäisprosenttiosuudesta hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiossa. Ehdotus vastaa sisällöltään aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation yksittäisen jäsenen äänivaltaan ja osakkuuksiin tai pääoman enimmäisprosenttiosuuteen sovellettaisiin mitä hedelmä- ja vihannesalan delegoidun asetuksen 17 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään. Hedelmä- ja vihannesalan delegeoituun asetukseen viitataan informatiivisista syistä. Ehdotus vastaa sisällöltään aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä

Ehdotettavassa 1 momentissa viitattaisiin informatiivisista syistä hedelmä- ja vihannesalan delegoidun asetuksen 17 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan. Mainitun alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on muiden kuin (mainitun artiklan) 1 kohdassa tarkoitettujen tuottajaorganisaatioiden osalta vahvistettava äänioikeuksien ja osakkuuksien tai pääoman enimmäisprosenttiosuus, joka kenellä tahansa luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä voi tuottajaorganisaatiossa olla. Äänioikeuksien ja osakkuuksien tai pääoman enimmäisprosenttiosuuden on oltava alle 50 prosenttia kaikista äänioikeuksista ja alle 50 prosenttia osakkuuksista tai pääomasta.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan muu kuin tuottajajäsen voisi osallistua toimintarahastoa koskeviin äänestyksiin siten kuin se tuottajaorganisaation säännöissä sallitaan. Näitä jäseniä ei otettaisi huomioon määritettäessä tuottajaorganisaation vähimmäisjäsenmäärää eivätkä ne voisi pitää yhteensä hallussaan yli 49 prosenttia äänivallasta tuottajaorganisaatiossa.

Ehdotettavan pykälän 3 momentin mukaan äänivaltaa laskettaessa yksittäisen jäsenen tai osakkaan äänivaltaan katsottaisiin kuuluvan tämän suora ja välillinen omistus tuottajaorganisaatiossa.

4 § Pykälässä säädettäisiin hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon arvosta. Ehdotus vastaa pääsisällöltään aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä. Ehdotuksessa on korjattu säädösviittaukset vastaamaan voimassa olevia EU-säädöksiä. Pykälässä säädettäisiin myös toimintarahastolle myönnettävän unionin taloudellisen tuen enimmäismäärän laskentatavasta, josta on aiemmin säädetty hedelmä- ja vihannesalan delegoidussa asetuksessa.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemisessa viitekautena käytettäisiin tuottajaorganisaation toimintaohjelman hyväksymishakemuksessa ilmoittamaa suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 32 artiklan 1 kohdan mukaista 12 kuukauden jaksoa.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan tuottajaorganisaatiosta eronneen ja toiseen organisaatioon liittyneen jäsenen kaupan pidetyn tuotannon arvo laskettaisiin päällekkäin menevältä viitekaudelta sen tuottajaorganisaation hyväksi, josta jäsen on eronnut.

Ehdotettavan pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että toimintarahastolle myönnettävän unionin taloudellisen tuen enimmäismäärä lasketaan vuosittain suunnitelma-asetusta täydentävän delegoidun asetuksen 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan. Edellä mainitussa vaihtoehdossa tuen enimmäismäärä laskettaisiin tuottajaorganisaation asianomaisella viitekaudella kaupan pitämän tuotannon tosiasiallisen arvon perusteella.

5 § Pykälässä säädettäisiin hedelmä- ja vihannesalantuottajaorganisaatioiden tuottajajäsenen oikeudesta pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tuottajajäsenet voivat hedelmä- ja vihannesalan delegoitu asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla pitää kaupan tuotteita tuottajaorganisaation ulkopuolella. Pykälä mahdollistaisi varsinaisen suoramyyntin lisäksi myös muun hedelmä- ja vihannesalan delegoitu asetuksen 12 artiklan 1 mukaisen tuottajaorganisaation ulkopuolella tapahtuvan tuotteiden kaupan pitämisen.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan tarkoitetun tuottajaorganisaation ulkopuolella kaupan pidetyn tuottajajäsenen tuotanto ei saa hedelmä- ja vihannesalan delegoitu asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla määrällisesti tai arvoltaan ylittää 25:tä prosenttia.

Hyväksyttävän myyntin kohteista ja määristä on aiemmin säädetty laissa. Lainmuutoksen myötä asiasta säädettäisiin asetuksessa markkinajärjestelylain 12 e §:n lisätyn valtuuden nojalla.

Ehdotuksella on tarkoitus laajentaa tuottajajäsenen oikeutta pitää tuotteita kaupan tuottajaorganisaation ulkopuolella. Tuottajajäsenellä olisi jatkossa mahdollisuus kaikkiin hedelmä- ja vihannesalan delegoidun asetuksen 12 artiklan 1 kohdan sallimiin kaupan pitämisen muotoihin.

6 § Pykälässä säädettäisiin voimaantulosta.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 13 päivänä tammikuuta 2023.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan asetuksella kumottaisiin tuottajaorganisaatioista annettu valtioneuvoston asetus (668/2017).

7. Voimaantulo

Valtioneuvoston asetus tuottajaorganisaatioista esitellään 19 päivänä tammikuuta 2023 ja se tulee voimaan 24 tammikuuta 2023.